

Spis treści

1. Opis wydatków związanych z operacją – punkty II.2.A – II.2.G są niezrozumiałe. W instrukcji nie zawarto o co dokładnie chodzi. Wynika z instrukcji, że powinniśmy co chwila wypisywać od nowa całą listę sprzętów i za każdym razem opisywać je w stosunku do WPLYWU NA CELE OPERACJI, UZASADNIENIA WYBORU, NIEZBĘDNOŚCI I PRZYDATNOŚCI, SPÓJNOŚCI, WYKONALNOŚCI, DOSTOSOWANIA; ADEKWATNOŚCI. To wszystko to są synonimy. Prosimy o wzór co Agencja wpisałaby w poszczególne podpunkty. W naszej ocenie równie dobrze można napisać jeden wyczerpujący tekst, który przekopiujemy do każdego podpunktu. Prosimy o przykład jak w wyczerpujący sposób odpowiedzieć na wszystkie podpunkty.....	2
2. Czy w pkt II.01 – co znaczy numer producenta – wyłącznie wnioskodawcy, jeśli posiada, czy małżonka albo rolnika, u którego pracuje?	6
3. Co znaczy w adresie zamieszkania: „z zamiarem stałego pobytu” – czy meldunek czasowy nie będzie uwzględniany? ...	6
4. Gdzie umieścić dane identyfikacyjne rolnika posiadacza gospodarstwa, u którego ubezpieczony jest domownik wnioskujący – pkt V wniosku dotyczy tylko małżonka?.....	6
5. Jeśli inwestycja nie jest budowlaną a wniosek obszarowy jest składany, to czy pozycje od 63 do 73 i od 76 do 85 zostawiamy puste?.....	6
6. W informacji o załącznikach pkt 4 – oświadczenie o wielkości przedsiębiorstwa – proszę o szczegółową instrukcję w przypadku rolnika i jego rodziny – jak wypełnić poszczególne rubryki, jeśli jest to tylko działalność związana z gospodarstwem rolnym – szczególnie roczny obrót, suma bilansowa, skąd dane, jeśli nie jest vatowcem?	7
7. Załącznik nr 3 do wniosku (nr KW) – czy również jak zał. 2 dotyczy tylko budowlanki, czy wszystkich?	8
8. Zatrudnienie pracownika na 1/4 etatu. Jak się ma w stosunku do punktów i jak liczyć kwotę dofinansowania? Czy można doliczyć 12,5 tys. na tego pracownika?.....	9
9. Czy działalność gospodarcza może być zarejestrowana po złożeniu wniosku a jeszcze przed wydaniem decyzji?.....	10
10. Chciałbym zgłosić potrzebę przedłużenia naboru o miesiąc tak jak działo się to we wszystkich naborach w 2021 roku. .	10
11. Przychody mają pokryć tylko składki ZUS i wynagrodzenia? Czy mają pokryć całe koszty działalności (np. paliwo)?	10
12. Czy w nowej perspektywie będzie działanie 6.2?	11
13. Czy limit 700 000 000 euro dotyczy tylko obecnego naboru czy również wniosków, które są w toku?	11
14. Czy beneficjent podejmujący działalność po raz pierwszy może ją zarejestrować w CEIDG zaraz po złożeniu wniosku a przed otrzymaniem decyzji, na własne ryzyko... różne interpretacje biur powiatowych?.....	11
15. Czy ze środków premii na rozpoczęcie działalności pozarolniczej można dokonać zakupu gruntu na której z własnych środków zostanie postawiony budynek sklepu/hurtowni do rozpoczętej działalności?	11
16. Czy jeżeli zmieniają się ceny maszyn (co jest bardzo prawdopodobnie do czasu aż uzyskam dotację) które zawieram w biznesplanie czy muszę wnioskować o zmianę biznesplanu z tej racji?	12
17. Czy osoba posiadająca działalność z działu 43 (roboty budowlane) może poszerzyć swoją działalność o inną klasę/podklasę? Przykładowo posiada 43.11.Z, a chciałby mieć jeszcze 43.12.Z – to czy takie działanie jest możliwe do uzyskania?	12
18. Biznesplan: posiadane zasoby – jeśli małżonek prowadzi działalność gospodarczą z innym PKD to czy jego zasoby również należy wpisać, jeśli nie mają związku z planowaną działalnością, podobnie co z zasobami gospodarstwa rolnego – w poprzedniej wersji ujęte były jedynie te związane z planowaną działalnością?.....	12
19. Biznesplan: dotychczasowe źródło utrzymania – czy wpisywać źródło i kwotę, czy obejmuje też dochody małżonka? ...	13
20. Czy miejsce pracy musi być utworzone przed wnioskiem o I płatność? Chodzi oczywiście o sytuację, kiedy Wnioskodawca stara się na rozwój i siebie nie liczy.	13
21. Jak beneficjent prowadzi działalność przed złożeniem wniosku o płatność to od kiedy musi zatrudnić pracownika i na jaki okres czasu?	13
22. Budowa budynku pod wynajem pokoi, cały budynek przeznaczony na usługi kod PKD 55.90.Z., w planie przestrzennego zagospodarowania gminy, na której będzie budowany budynek tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową, czy mogą złożyć wniosek o przyznanie premii na rozpoczęcie działalności gospodarczej kod 55.90.Z. gdy na pozwoleniu na budowę będzie budowa budynku mieszkalnego?	14

23. Na jakiej podstawie ARiMR żąda pozwolenia na budowę na domki wymagające tylko zgłoszenia (tj. obecnie do 70m²)? 14
24. Czy osoba, która korzystała w PROW 2007-2013 z Różnicowania na agroturystykę prowadzącą tę agroturystykę, ale nie jako działalność gospodarczą tylko jako gospodarstwo rolne może być beneficjentem działania? A jeśli tak to czy traktować to jako rozwój już prowadzonej działalności czy jako rozpoczęcie działalności gospodarczej i w związku z tym czy samozatrudnienie może być traktowane jako utworzenie pierwszego miejsca pracy? 15
25. Czy gmina wiejska też musi być do 5 tysięcy mieszkańców? 15
26. Samochody osobowe, ale zarejestrowane jako ciężarowe ile procent pomocy może wydać beneficjent 50% jak w regulaminie, że na osobowe czy 100%, ponieważ zarejestrowane jako ciężarowe? Samochód wykorzystywany będzie w działalności, ale nie będzie to PKD związane z transportem zaczynamy? 16
27. Brak instrukcji wypełniania oświadczenia podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy o wielkości przedsiębiorstwa w instrukcji wypełniania wniosku. Czy można prosić o omówienie tego załącznika? 16
28. W formularzu de minimis będąc rolnikiem prowadzącym kilkuhektarowe gospodarstwo na własny użytek powinien wypełnić punkt C czy pozostawić ten punkt pusty? 16
29. Czy osoba, która jest na podwójnym KRUS, bo już prowadzi firmę może skorzystać z dofinansowania? 17
30. Czy istnieje możliwość wydłużenia terminu na złożenie wniosku o płatność w związku z opóźnieniami urzędu związanym z wydaniem np. pozwolenia na budowę? 17
31. W przypadku tworzenia miejsc pracy, czy musi to być pełen etat? 18
32. Czy można rozpocząć działalność w ramach PKD 49.41.Z Transport drogowy towarów, na tzw. bus-taxi (transport towarów do 3,5 tony)? 19

1. Opis wydatków związanych z operacją – punkty II.2.A – II.2.G są niezrozumiałe. W instrukcji nie zawarto o co dokładnie chodzi. Wynika z instrukcji, że powinniśmy co chwila wypisywać od nowa całą listę sprzętów i za każdym razem opisywać je w stosunku do WPŁYWU NA CELE OPERACJI, UZASADNIENIA WYBORU, NIEZBĘDNOŚCI I PRZYDATNOŚCI, SPÓJNOŚCI, WYKONALNOŚCI, DOSTOSOWANIA; ADEKWATNOŚCI. To wszystko to są synonimy. Prosimy o wzór co Agencja wpisałaby w poszczególne podpunkty. W naszej ocenie równie dobrze można napisać jeden wyczerpujący tekst, który przekopiujemy do każdego podpunktu. Prosimy o przykład jak w wyczerpujący sposób odpowiedzieć na wszystkie podpunkty.

Wydatkowanie środków pomocowych UE podlega szczególnej ochronie na mocy przepisów UE a także krajowych. ARiMR jako agencja płatnicza zobowiązana jest do zapewnienia, zgodnego z przepisami prawa kontraktowania i wypłaty tych środków. W szczególności koniecznym jest zapewnienie, że wsparcie przeznaczone zostanie na dofinansowanie wydatków, których racjonalność została w rzetelny i niebudzący wątpliwości sposób wykazana przez Wnioskodawców / Beneficjentów. Zagadnienie to badane było w trakcie wielu misji audytowych organów audytowych i kontrolnych KE jak i krajowych organów certyfikacyjnych.

Zapisy Instrukcji wypełniania Biznesplanu dla operacji typu „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” w ramach poddziałania 6.2 „Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” objętego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w odniesieniu do pkt II.2. Wydatki związane z operacją wskazują m.in. na konieczność:

- wskazania wpływu poszczególnych elementów zakresu rzeczowego operacji na osiągnięcie jej celów,

- wykazania, że wszystkie elementy zakresu rzeczowego są niezbędne do osiągnięcia celu operacji.

Racjonalność ujętych w biznesplanie wydatków powinna być wykazana w różnych aspektach, które nie są tożsame. Zawarte w *Instrukcji* zapisy dot. pkt II.2. dają syntetyczne, aczkolwiek czytelne wskazówki, co do wymaganych informacji w odniesieniu do pkt II.2.A – II.2.G. W ramach działania przewidziano wsparcie w ramach ponad 400 rodzajów działalności opisanych kodami PKD. Do tych działalności może być wykorzystany bardzo szeroki i zróżnicowany zakres rzeczowy, w związku z tym *Instrukcja* powinna mieć uniwersalny charakter, dlatego też nie prezentowano w niej szczegółowych przykładów wypełniania każdego punktu biznesplanu.

Nie ma potrzeby odnoszenia się w każdym punkcie do wszystkich zadań objętych operacją, można je agregować wg przyjętych kryteriów, pamiętając, aby zapewnić możliwość identyfikacji poszczególnych zadań.

Punkt II.2.A Wpływ poszczególnych elementów zakresu rzeczowego na osiągnięcie celów operacji.

Należy wskazać, w jaki sposób wybrany zakres rzeczowy wiąże się z celami operacji.

Celem operacji jest podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej po raz pierwszy / podjęcie działalności po upływie co najmniej 24 miesięcy od dnia jej zawieszenia lub zakończenia (cel 1 w punkcie VIII formularza Wniosku o przyznanie pomocy) lub rozszerzenie zakresu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej (cel 2 w punkcie VIII formularza Wniosku o przyznanie pomocy). Należy wskazać wpływ zakresu rzeczowego operacji na możliwość zrealizowania ww. celu w ramach wybranego przez Wnioskodawcę kodu / kodów działalności PKD. Zakres rzeczowy operacji zawiera koszty operacji objęte kwotą premii (określone w punkcie X formularza Wniosku o przyznanie pomocy i Tabelach nr 1, 2 Sekcji II Biznesplanu) oraz koszty towarzyszące, lecz niezbędne do realizacji operacji, określone w Tabeli nr 3 Sekcji II Biznesplanu.

Zatem należy opisać, w jaki sposób koszty operacji, o których mowa powyżej zapewnią skuteczną realizację celu, jakim jest podejmowanie działalności gospodarczej lub rozszerzenie (dywersyfikacja) zakresu prowadzonej już działalności gospodarczej. Ten punkt Biznesplanu powinien wskazywać, że zaplanowany zakres rzeczowy operacji obejmujący koszty objęte premią oraz towarzyszące, które nie są objęte premią, pozwolą na prowadzenie działalności gospodarczej w ramach zaplanowanego kodu / kodów PKD, a tym samym potwierdzą uzasadnienie ekonomiczne operacji (w okresie pomiędzy wnioskiem o płatność I raty a wnioskiem o płatność II raty pomocy) oraz jej dochodowość najpóźniej w roku następującym po roku złożenia wniosku o płatność drugiej raty pomocy. Opis w tym punkcie biznesplanu powinien potwierdzić, że wszystkie niezbędne do zrealizowania operacji wydatki inwestycyjne oraz wydatki niezwiązane z inwestycjami w środki trwałe (do 30% kwoty pomocy) zostały przewidziane i zaplanowane przez Wnioskodawcę do poniesienia we właściwym zakresie oraz wartości.

Punkt II.2.B Uzasadnienie wyboru środków trwałych ujętych w biznesplanie i związanych z nimi wydatków, niezbędnych do osiągnięcia celów operacji.

Należy wskazać zasadność wyboru wymienionych w tabelach wydatków z tytułu inwestycji w środki trwałe w odniesieniu do celów operacji. W tym punkcie powinien znaleźć się opis uzasadniający poniesienie wydatków związanych ze środkami trwałymi (roboty budowlane, zakupy środków trwałych) ujętymi w Tabeli nr 1 Sekcji II Biznesplanu oraz Tabeli nr 3 Sekcji II Biznesplanu. Należy uzasadnić wybór środków trwałych w powiązaniu z celem operacji określonym w Punkcie VIII formularza Wniosku o przyznanie pomocy w odniesieniu do wybranego przez Wnioskodawcę kodu / kodów PKD. Należy

opisać, że wybrane środki trwale wyczerpują wszystkie potrzeby Wnioskodawcy w zakresie podjęcia lub rozszerzania (dywersyfikacji) działalności gospodarczej w oparciu o wybrany kod/kody PKD.

Punkt II.2.C. Niezbędność i przydatność elementów zakresu rzeczowego (kosztów ujętych w Tabelach nr 1 i 2) ze względu na rodzaj realizowanej operacji, profil działalności.

Należy wskazać, dlaczego wskazane koszty w Tabelach nr 1 i 2 Biznesplanu są niezbędne do prowadzenia wybranej działalności gospodarczej określonej kodem / kodami PKD.

Należy wskazać, że wydatki objęte kwotą premii (określone w punkcie X formularza Wniosku o przyznanie pomocy i Tabelach nr 1, 2 Sekcji II Biznesplanu) są adekwatne do celu operacji (podejmowanie lub rozwijanie na zasadzie dywersyfikacji działalności), ze szczególnym uwzględnieniem profilu działalności, czyli wybranego kodu / kodów PKD. Należy w tym punkcie uzasadnić, że wydatki objęte kwotą premii są niezbędne do prowadzenia działalności w ramach wybranego przez Wnioskodawcę profilu działalności (kodu / kodów PKD).

Punkt II.2.D. Spójność elementów zakresu rzeczowego w zakresie stosowanych lub planowanych do stosowania technologii produkcji / organizacji / działalności usługowej / handlowej.

Należy opisać, że poniesienie wskazanych kosztów jest związane z podejmowaną działalnością gospodarczą (np. poszczególne części wyposażenia, urządzenia są kompatybilne i nie powielają zakresu wykonywanych procesów).

Należy w tym punkcie opisać, że cały zakres rzeczowy, zawierający koszty operacji objęte kwotą premii (określone w punkcie X formularza Wniosku o przyznanie pomocy i Tabelach nr 1, 2 Sekcji II Biznesplanu) oraz koszty towarzyszące operacji (określone w Tabeli nr 3 Sekcji II Biznesplanu) jest niezbędny, a wszystkie wydatki związane z inwestycjami w środki trwałe (w tym zakres towarzyszący ujęty w Tabeli nr 3) oraz wydatki pozostałe w ramach maksymalnie 30% kwoty premii (np. koszty usług doradczych czy szkoleń) są spójne, wzajemnie się uzupełniają, nie wykluczają się nawzajem, a przede wszystkim są odpowiednie do profilu działalności gospodarczej, która zostanie podjęta bądź zdywersyfikowana i rozwinięta w oparciu o nowe PKD.

Ten punkt jest szczególnie ważny w kontekście już prowadzonej działalności gospodarczej na dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy. Zatem, należy w tym miejscu wskazać, że zaplanowane wydatki, szczególnie inwestycje w środki trwałe będą stanowiły spójną całość z już posiadanymi zasobami materialnymi, środkami produkcji oraz będą wzajemnie kompatybilne, co zapewni rozwój działalności w oparciu o wybrany kod / kody PKD.

W przypadku działalności produkcyjnej / usługowej / handlowej – należy uzasadnić, że zarówno środki obrotowe (maks. do 30% kwoty premii) jak i zaplanowane inwestycje w środki trwałe są: adekwatne do już stosowanych technologii / świadczonych usług / organizacji sprzedaży towarów / innego rodzaju prowadzonej działalności (nie powielają lub nie prowadzą do odtworzenia zakresu wykonywanych procesów w przypadku dywersyfikacji działalności) lub planowanych technologii produkcji / usług / sprzedaży towarów / innego rodzaju działalności (w przypadku podejmowania działalności gospodarczej) oraz wzajemnie się uzupełniają i będą stanowiły spójną całość w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, co ma przełożyć się na uzasadnienie ekonomiczne operacji jako całości i zapewnić racjonalność wydatków w powiązaniu z celem operacji.

Punkt II.2.E. Wykonalność zakładanych celów operacji przy wykorzystaniu wskazanego zakresu rzeczowego.

Należy wskazać, w jaki sposób będą wykorzystywane poszczególne elementy zakresu rzeczowego do osiągnięcia celu operacji oraz w jaki sposób wszystkie koszty uwzględnione w Tabeli nr 1, 2 i 3 Sekcji II Biznesplanu pozwolą na rozpoczęcie lub rozszerzenie działalności gospodarczej w ramach wybranego kodu / kodów PKD. Należy wskazać, że cały zakres rzeczowy jest racjonalnie powiązany z kodami PKD, które zostały wybrane do prowadzenia działalności gospodarczej oraz, że przede wszystkim zapewnią przychody z tytułu prowadzonej działalności, które pozwolą na utrzymanie miejsc pracy w liczbie zadeklarowanej w Punkcie VIII formularza Wniosku o przyznanie pomocy oraz w Sekcji III.2.B. Biznesplanu. Punkt ten powinien również zawierać informacje, że Wnioskodawca przewidział wszystkie niezbędne do uzyskania pozwolenia, koncesje, decyzje administracyjne właściwych organów (np., pozwolenie na budowę, na użytkowanie, decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach, itp.) decyzje, których brak spowoduje brak możliwości zrealizowania celu operacji, jakim jest podjęcie działalności gospodarczej.

Punkt II.2.F. Dostosowanie elementów zakresu rzeczowego w zakresie mocy / wydajności do profilu i skali produkcji (zakładanej prognozy sprzedaży) w odniesieniu do posiadanego zaplecza i jego stanu technicznego.

Należy wskazać zasadność wyboru zakresu rzeczowego, czyli wszystkich wydatków ujętych w Tabeli nr 1, 2 i 3 Sekcji II Biznesplanu pod kątem np. wydajności / mocy wybranych do zakupu maszyn / urządzeń, zakresu usług, w tym szkoleniowych przewidzianych do realizacji, objętych premią lub wykazanych w Tabeli nr 3, w powiązaniu z celem operacji tj., rozpoczynaniem prowadzenia działalności gospodarczej lub jej dywersyfikacją w oparciu o wybrane kody PKD.

Opis w tym punkcie powinien wskazać na prawidłowość założeń dotyczących wielkości planowanych przychodów z tytułu działalności, która jest celem operacji w rozumieniu rodzaju działalności określonego kodem PKD. Zarówno zakres rzeczowy, o którym mowa powyżej oraz posiadane zaplecze powinny stanowić podstawę do prowadzenia działalności w zaplanowanym zakresie (kodów PKD) i jej rozwijania w celu osiągania przychodów na poziomie zaplanowanym w Sekcji IV.6.A Prognoza wpływów (ze sprzedaży produktów / towarów usług). Zatem opis ten jest kluczowy pod kątem oceny prawidłowości założeń przyjętych do prognoz finansowych w Sekcji IV.6. Biznesplanu.

Punkt II.2.G. Adekwatność zakresu planowanych robót, dostaw i usług do profilu planowanej działalności.

Należy wskazać, że zakres rzeczowy inwestycji w środki trwałe, wraz z kosztami niezwiązanymi z inwestycjami w środki trwałe oraz kosztami towarzyszącymi, jest optymalny dla planowanej działalności, która będzie prowadzona w ramach wybranego kodu PKD. Należy wskazać, że Wnioskodawca dokonał analizy możliwych wariantów inwestycji (rodzajów, wydatków niezbędnych do realizacji celu operacji) i dostępnych źródeł finansowania, i wybrał optymalny finansowo, i operacyjnie wariant inwestycji, który przewiduje sfinansowanie niezbędnych elementów zakresu rzeczowego operacji ze środków pochodzących z bezzwrotnej premii w ramach poddziałania *Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich*, co przekłada się na wykonalność celu operacji, czyli prowadzenia działalności gospodarczej i zapewnienia osiągania przychodów na poziomie zaplanowanym w Prognozie wpływów w Sekcji IV.6.A. Biznesplanu.

2. Czy w pkt II.01 – co znaczy numer producenta – wyłącznie wnioskodawcy, jeśli posiada, czy małżonka albo rolnika, u którego pracuje?

W punkcie II.01 wniosku o przyznanie pomocy – zgodnie z tytułem sekcji: „II. DANE IDENTYFIKACYJNE OSOBY FIZYCZNEJ UBIEGAJĄCEJ SIĘ O PRYZNANIE POMOCY” należy wpisać numer identyfikacyjny nadany Wnioskodawcy, zgodnie z ustawą o krajowym systemie ewidencji producentów. Jeśli Wnioskodawca nie posiadania numeru, należy złożyć wniosek o jego nadanie wraz z wnioskiem o przyznanie pomocy lub jeśli został on złożony wcześniej, wówczas kopię tego wniosku należy złożyć wraz z wnioskiem o przyznanie pomocy.

Pomoc przyznaje się Wnioskodawcy, jeżeli ma nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów ustawy o krajowym systemie ewidencji producentów.

O nadanie odrębnego numeru dla ubiegającego się o pomoc współmałżonka lub domownika należy wystąpić do ARiMR w myśl przepisów z art. 12 ust. 4 pkt 2 lit b ustawy o krajowym systemie ewidencji producentów.

Na mocy przepisów ustawy o krajowym systemie ewidencji producentów obowiązujących od 1 października 2019 r. wprowadzone zostały dodatkowe rozwiązania, umożliwiające uzyskanie odrębnych numerów identyfikacyjnych przez osoby, które na podstawie wcześniej obowiązujących regulacji ustawy takiego numeru nie mogły uzyskać.

3. Co znaczy w adresie zamieszkania: „z zamiarem stałego pobytu” – czy meldunek czasowy nie będzie uwzględniany?

Określenie użyte w Instrukcji wypełniania wniosku o przyznanie pomocy: „z zamiarem stałego pobytu” nie wyklucza meldunku czasowego. Warto dodać, że jest to adres, pod którym zamieszkuje Wnioskodawca i zamierza tam stale przebywać.

4. Gdzie umieścić dane identyfikacyjne rolnika posiadacza gospodarstwa, u którego ubezpieczony jest domownik wnioskujący – pkt V wniosku dotyczy tylko małżonka?

Dane identyfikacyjne rolnika posiadacza gospodarstwa, u którego ubezpieczony jest domownik należy wpisać we wniosku o przyznanie pomocy w części IX. INFORMACJE DOTYCZĄCE GOSPODARSTWA, W KTÓRYM PRACUJE OSOBA FIZYCZNA UBIEGAJĄCA SIĘ O PRYZNANIE POMOCY w polu 74. „Nr identyfikacyjny właściciela/współwłaściciela gospodarstwa rolnego, w którym pracuje osoba fizyczna ubiegająca się o przyznanie pomocy”.

5. Jeśli inwestycja nie jest budowlaną a wniosek obszarowy jest składany, to czy pozycje od 63 do 73 i od 76 do 85 zostawiamy puste?

W przypadku, jeśli operacja nie jest związana z budową, przebudową, remontem połączonym z modernizacją, wyposażeniem lub zagospodarowaniem nieruchomości oraz do gospodarstwa rolnego, w którym pracuje Wnioskodawca jest pobierana jednolita płatność obszarowa, nie należy wypełniać pól od 63 do 73 i od 76 do 85.

6. W informacji o załącznikach pkt 4 – oświadczenie o wielkości przedsiębiorstwa – proszę o szczegółową instrukcję w przypadku rolnika i jego rodziny – jak wypełnić poszczególne rubryki, jeśli jest to tylko działalność związana z gospodarstwem rolnym – szczególnie roczny obrót, suma bilansowa, skąd dane, jeśli nie jest vatowcem?

Zgodnie z *Zasadami wypełniania Oświadczenia podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy o wielkości przedsiębiorstwa*, należy pamiętać, że „*działalność rolnicza (rozumiana jako działalność wytwórcza w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa)* jest również działalnością gospodarczą. A zatem w przypadku osoby fizycznej prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą i jednocześnie rolniczą działalność gospodarczą należy dokonać obliczenia danych finansowych i dotyczących zatrudnienia na potrzeby określenia statusu przedsiębiorcy, sumując dane z obu rodzajów działalności”. W konsekwencji, w przypadku Wnioskodawcy, który samodzielnie (nie jest w relacji powiązania lub partnerstwa z innymi podmiotami), prowadzi gospodarstwo rolne (np. posiada ustanowioną rozdzielność majątkową z małżonkiem), dane dotyczące tej działalności jak i działalności pozarolniczej powinny zostać skumulowane i wykazane na pierwszej stronie ww. Oświadczenia, bez konieczności składania załączników A, B, C. W takim przypadku Wnioskodawca powinien na pierwszej stronie Oświadczenia w szczególności:

- a) w pkt 2 wybrać odpowiedź NIE;
- b) w pkt 4 wybrać odpowiedź TAK;
- c) w sekcji *Skumulowane dane przedsiębiorstwa wykorzystane przy obliczaniu kategorii przedsiębiorstwa* wykazać łącznie dane dotyczące działalności rolniczej i pozarolniczej.

W przypadku Wnioskodawcy, który wspólnie z małżonkiem prowadzi gospodarstwo rolne, należy wykorzystać sposób postępowania wypracowany przy definiowaniu podmiotów powiązanych w celu określenia jednego przedsiębiorstwa na potrzeby pomocy de minimis (zgodnie z rozporządzeniem 1407/2013), tj. w przypadku ubiegania się o pomoc przez rolnika lub małżonka rolnika należy pamiętać, iż do podmiotów powiązanych zaliczyć trzeba również osoby wspólnie prowadzące z Wnioskodawcą gospodarstwo rolne (o ile gospodarstwo nie jest prowadzone samodzielnie). Oznacza to, iż w ww. Oświadczeniu Wnioskodawca powinien wykazać dane małżonka jako podmiotu powiązanego. To determinuje dalszy sposób postępowania z tym dokumentem, który powinien być wypełniany analogicznie jak przy innych podmiotach powiązanych. W szczególności podmiot wnioskujący o pomoc powinien:

- 1) na pierwszej stronie Oświadczenia:
 - a) w pkt 2 wybrać odpowiedź TAK i podać liczbę osób współprowadzących (oprócz Wnioskodawcy) gospodarstwo rolne. W przypadku małżonka wpisać 1;
 - b) w pkt 4 wybrać odpowiedź NIE;
 - c) w sekcji *Skumulowane dane przedsiębiorstwa wykorzystane przy obliczaniu kategorii przedsiębiorstwa* zsumować dane z Załącznika A i C (tą sekcję wypełniamy dopiero po uzupełnieniu załączników A, B i C);
- 2) w załączniku A – podać dane dotyczące pozarolniczej działalności gospodarczej prowadzonej przez podmiot ubiegający się o pomoc;
- 3) w załączniku C – podać dane dotyczące małżonka i jego działalności (wszystkich), a w szczególności:

- a) w pkt 4 wybrać odpowiedź „przedsiębiorstwo ma prawo wywierać dominujący wpływ na inne przedsiębiorstwo zgodnie z umową zawartą z tym przedsiębiorstwem lub postanowieniami w jego statucie lub umowie spółki” (wpływ małżonka dotyczy działalności rolniczej);
- b) w pkt 6-8 podać dane dotyczące gospodarstwa rolnego (Aby nie dublować tych danych proponujemy podawanie wielkości dotyczących działalności rolniczej tylko przez podmiot powiązany, a nie przez Wnioskodawcę. Jeżeli małżonek prowadziłby również indywidualną pozarolniczą działalność gospodarczą, to w tej części powinien zsumować dane z działalności rolniczej i pozarolniczej.);
- c) w zależności od udzielonych odpowiedzi w pkt 9 i 10, należy pozostawić puste kolejne sekcje załącznika C (lub je wypełnić).

Opisany powyżej sposób postępowania dotyczy sytuacji, kiedy Wnioskodawca oprócz działalności pozarolniczej prowadzi wspólnie z małżonkiem gospodarstwo rolne, przy założeniu, iż małżonek nie prowadzi działalności pozarolniczej i oboje nie występują w relacjach powiązania lub partnerstwa względem innych podmiotów. Mając na uwadze opisany wcześniej sposób wypełnienia ww. *Oświadczenia* należy pamiętać, że skoro małżonek został uznany za podmiot powiązany (z racji wspólnego prowadzenia działalności rolniczej), to sposób wypełnienia omawianych dokumentów jest analogiczny jak przy każdym podmiocie powiązanym. Oznacza to również, że jeżeli małżonek byłby w relacji partnerstwa lub powiązania z innymi podmiotami, to w załączniku C w części II. lub III. należy wykazać odpowiednie dane dotyczące podmiotów partnerskich lub powiązanych względem niego. Konsekwentnie wartości zatrudnienia, obrotów i sumy bilansowej wynikające z tego załącznika powinny zostać przeniesione (łącznie z analogicznymi danymi wynikającymi z pozostałych załączników) do sekcji *Skumulowane dane przedsiębiorstwa wykorzystane przy obliczaniu kategorii przedsiębiorstwa* na pierwszej stronie ww. *Oświadczenia* (zgodnie z *Zasadami wypełniania Oświadczenia podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy o wielkości przedsiębiorstwa*).

Zgodnie z art. 2 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, przychody z działalności rolniczej, z wyjątkiem przychodów z działów specjalnych produkcji rolnej, nie podlegają opodatkowaniu. Rolnik, który nie prowadzi ewidencji księgowej powinien zapewnić, aby dane finansowe wpisane w *Oświadczeniu* odzwierciedlały określony z należytą starannością, wedle najlepszej wiedzy stan faktyczny dot. gospodarstwa rolnego w zakresie prowadzonej działalności. Zgodnie z *Zasadami wypełniania Oświadczenia podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy o wielkości przedsiębiorstwa*, w przypadku pułapu dotyczącego rocznego obrotu lub sumy bilansowej przedsiębiorstwa, podmiot nie może przekraczać przynajmniej jednego z tych pułapów.

7. Załącznik nr 3 do wniosku (nr KW) – czy również jak zał. 2 dotyczy tylko budowlanki, czy wszystkich?

Załącznik nr 3 do wniosku o przyznanie pomocy „Oświadczenie osoby fizycznej ubiegającej się o przyznanie pomocy” składany jest tylko w przypadku, gdy w biznesplanie przewidziano realizację robót budowlanych w ramach wydatków finansowanych z premii.

Zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku ww. *Oświadczenie* powinno zostać wypełnione w przypadku posiadania samoistnego nieruchomości (własność lub współwłasność), dla której księga wieczysta jest prowadzona w systemie informatycznym, o którym mowa w art. 25 ustawy o księgach wieczystych.

W przypadku, gdy nieruchomość, na której realizowana będzie operacja, znajduje się w posiadaniu samoistnym Wnioskodawcy, zaś księga wieczysta nie jest prowadzona w systemie informatycznym, o którym mowa w art. 25 ustawy o księgach wieczystych. Informacje dotyczące elektronicznej księgi

wieczystej znajdują się w Centralnej Bazie Danych Ksiąg Wieczystych dostępnej na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości (zakładka Nowa Księga Wieczysta). Dokumentem potwierdzającym tytuł prawny do tej nieruchomości jest również:

- odpis z ksiąg wieczystych wystawiony nie wcześniej niż 3 miesiące przed złożeniem wniosku o przyznanie pomocy, lub
- odpis aktu notarialnego wraz z kopią wniosku o wpis do księgi wieczystej. Kopia wniosku powinna zawierać czytelne potwierdzenie jego złożenia w sądzie, lub
- prawomocne orzeczenie sądu wraz z kopią wniosku o wpis do księgi wieczystej. Kopia wniosku powinna zawierać czytelne potwierdzenie jego złożenia w sądzie, lub
- ostateczna decyzja administracyjna wraz z kopią wniosku o wpis do księgi wieczystej. Kopia wniosku powinna zawierać czytelne potwierdzenie jego złożenia w sądzie, lub
- wypis z notarialnego aktu poświadczenia dziedziczenia ustawowego lub testamentowego, o którym mowa w przepisach art. 95a – 95p ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (Dz. U. z 2019 r., poz. 540, z późn. zm.).

W przypadku gdy z dokumentów potwierdzających nabycie spadku wynika, że uprawnionych do nabycia spadku jest więcej niż jeden spadkobierca, Wnioskodawca do wniosku o przyznanie pomocy powinien dołączyć oświadczenia pozostałych spadkobierców, że wyrażają zgodę na realizację operacji.

Natomiast w przypadku, gdy operacja realizowana będzie na nieruchomości niestanowiącej własności Wnioskodawcy albo stanowiącej współwłasność Wnioskodawcy i operacja ta będzie związana z budową, przebudową lub remontem połączonym z modernizacją nieruchomości, Wnioskodawca powinien złożyć Oświadczenie właściciela albo współwłaściciela nieruchomości o wyrażeniu zgody na realizację operacji związanej z budową, przebudową lub remontem połączonym z modernizacją, w przypadku gdy operacja będzie realizowana na nieruchomości niestanowiącej własności podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy albo stanowiącej współwłasność tego podmiotu - na formularzu opracowanym i udostępnionym przez ARiMR, stanowiącym załącznik nr 2 do wniosku o przyznanie pomocy.

8. Zatrudnienie pracownika na 1/4 etatu. Jak się ma w stosunku do punktów i jak liczyć kwotę dofinansowania? Czy można doliczyć 12,5 tys. na tego pracownika?

Informacje w tym zakresie zawarte są w Instrukcji wypełniania wniosku w pkt X. PLAN FINANSOWY OPERACJI.

Kwota premii, o którą wnioskuje ubiegający się o przyznanie pomocy jest uzależniona od liczby planowanych do utworzenia miejsc pracy, odpowiednio:

- a) 150 000 zł, jeżeli operacja przewiduje utworzenie co najmniej 1 miejsca pracy;
- b) 200 000 zł, jeżeli operacja przewiduje utworzenie co najmniej 2 miejsc pracy;
- c) 250 000 zł, jeżeli operacja przewiduje utworzenie co najmniej 3 miejsc pracy.

Istnieje możliwość wnioskowania tylko o jedną z trzech ww. kwoty pomocy.

Jeśli chodzi o możliwe do uzyskania punkty za kryteria dostępu do pomocy, informacje w tym zakresie znajdują się w *Instrukcji wypełniania Biznesplanu (...)*. Punkty przyznawane są m.in. za planowane do utworzenia w wyniku realizacji biznesplanu miejsca pracy. Jeśli planowana do utworzenia liczba miejsc pracy wynosi odpowiednio:

- a) więcej niż 1 i mniej niż 2 – przyznaje się 5 punktów,
- b) co najmniej 2 i mniej niż 3 – przyznaje się 6 punktów,
- c) co najmniej 3 – przyznaje się 7 punktów.

9. Czy działalność gospodarcza może być zarejestrowana po złożeniu wniosku a jeszcze przed wydaniem decyzji?

Działalność gospodarcza może być zarejestrowana w CEIDG już po złożeniu wniosku o przyznanie pomocy a przed wydaniem decyzji o przyznaniu pomocy. Należy pamiętać, że złożenie wniosku o przyznanie pomocy nie jest tożsame z tym, iż pomoc zostanie przyznana, ryzyko prowadzenia działalności bez pewności przyznania pomocy leży po stronie Wnioskodawcy.

10. Chciałbym zgłosić potrzebę przedłużenia naboru o miesiąc tak jak działo się to we wszystkich naborach w 2021 roku.

Brak jest możliwości wydłużenia czasu trwania naboru wniosków, gdyż jest to maksymalny termin wynikający z przepisów *rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” w ramach poddziałania „Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1196 z późn. zm.)*. Zgodnie z § 7 ust. 3 ww. rozporządzenia, termin składania wniosków o przyznanie pomocy nie może być krótszy niż 14 dni oraz dłuższy niż 60 dni.

W przypadku naborów z 2021 roku okresy składania wniosków o przyznanie pomocy były wydłużane, ponieważ pierwotnie w ogłoszeniach podawano, że nabory będą trwać 30 dni.

11. Przychody mają pokryć tylko składki ZUS i wynagrodzenia? Czy mają pokryć całe koszty działalności (np. paliwo)?

Zgodnie z § 3 ust. 2 lit. e) *rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” w ramach poddziałania „Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1196 z późn. zm.)* podejmowana działalność gospodarcza musi być dochodowa. Zgodnie z *Instrukcją wypełniania Biznesplanu (...)*, miernikiem dochodowości jest wartość dodana brutto, która dla roku następującego po roku złożenia wniosku o płatność drugiej raty pomocy musi być dodatnia.

§ 3 ust. 1 pkt 6 ww. rozporządzenia stanowi, że biznesplan powinien zawierać uzasadnienie ekonomiczne operacji, w tym racjonalność i efektywność kosztową. Racjonalność i efektywność kosztowa odnoszą się do planowanych inwestycji w środki trwałe i inne środki związane z działalnością pozarolniczą, szkolenia, usługi doradcze. W biznesplanie należy wykazać, iż osiągnięte będą najlepsze efekty po najniższych kosztach z ukierunkowaniem na uzyskanie optymalnej nadwyżki przychodów nad wydatkami określonymi w biznesplanie.

Z § 16 ust. 11 ww. rozporządzenia wynika warunek w zakresie konieczności osiągnięcia przychodów z tytułu prowadzenia działalności wspieranej, w wysokości nie mniejszej niż wydatki poniesione na utrzymanie utworzonych miejsc pracy, takie jak wynagrodzenia pracowników i składki z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, w tym opłacane za osobę, która otrzymała pomoc i podjęła we własnym imieniu działalność pozarolniczą, w każdym roku podatkowym następującym po roku złożenia wniosku o płatność pierwszej raty pomocy, kończącym się w okresie 5 lat od dnia wypłaty pierwszej raty pomocy lub 2 lat od dnia wypłaty drugiej raty pomocy, w przypadku zatrudniania pracowników, a w przypadku działalności, która wymaga wpisu do ewidencji prowadzonej przez jednostkę

samorządu terytorialnego obowiązana do prowadzenia odpowiedniego typu szkół i placówek publicznych, co najmniej do dnia upływu 3 lat od dnia wypłaty drugiej raty pomocy.

W przypadku nieosiągnięcia przychodów na opisanym powyżej poziomie, zgodnie z § 19 ust. 2 pkt 11 rozporządzenia zwrotowi podlega do 10% kwoty pomocy, proporcjonalnie do okresu niespełnienia tego warunku.

Beneficjent poddziałania 6.2 będzie zobowiązany do przedkładania do właściwego Dyrektora Oddziału Regionalnego ARiMR, w terminie 30 dni od zakończenia roku podatkowego, *Informacji o osiągniętych przychodach* za każdy zakończony rok podatkowy następujący po roku złożenia wniosku o płatność pierwszej raty pomocy, na formularzu, który zostanie udostępniony przez ARiMR.

12. Czy w nowej perspektywie będzie działanie 6.2?

W Planie Strategicznym dla WPR na lata 2023-2027 nie przewidziano kontynuowania poddziałania 6.2. „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” w formule określonej dla PROW 2014-2020. Zbliżone działanie dot. wspierania rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich ma być wdrażane w formule LEADER.

13. Czy limit 700 000 000 euro dotyczy tylko obecnego naboru czy również wniosków, które są w toku?

Limit 699 677 347 euro obejmuje wszystkie nabory w horyzoncie czasowym PROW 2014-2020. Natomiast planowane jest zwiększenie puli środków do kwoty 707 077 347 euro.

14. Czy beneficjent podejmujący działalność po raz pierwszy może ją zarejestrować w CEIDG zaraz po złożeniu wniosku a przed otrzymaniem decyzji, na własne ryzyko... różne interpretacje biur powiatowych?

Działalność gospodarcza może zostać zarejestrowana w CEIDG po złożeniu wniosku o przyznanie pomocy a przed wydaniem decyzji administracyjnej. Na Beneficjencie spoczywa obowiązek rejestracji działalności w CEIDG, zgodnie z § 13 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia wykonawczego, przed złożeniem wniosku o płatność pierwszej raty pomocy.

15. Czy ze środków premii na rozpoczęcie działalności pozarolniczej można dokonać zakupu gruntu na której z własnych środków zostanie postawiony budynek sklepu/hurtowni do rozpoczętej działalności?

W ramach premii na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej można dokonać zakupu gruntów, o ile inwestycja ta ma na celu rozwój działalności pozarolniczej.

Za środek trwały uznawane są składniki majątkowe, które:

- a) stanowią rzeczowe aktywa trwałe i równoważne z nimi kontrolowane przez Beneficjenta, o wiarygodnie określonej wartości, powstałe w wyniku zdarzeń przeszłych, które spowodują w przyszłości wpływ korzyści ekonomicznych do działalności gospodarczej;
- b) przewidywany okres ich ekonomicznej użyteczności jest dłuższy niż 1 rok;
- c) są kompletne i zdane do użytku w dniu przyjęcia do użytkowania;
- d) są przeznaczone na potrzeby własne Beneficjenta lub oddane w jego użytkowanie na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze;
- e) jednostkowa cena nabycia, traktowana jako wartość początkowa, jest wyższa od kwoty 10.000 zł brutto uwzględniając zasadę istotności oraz ustaloną w przepisach podatkowych granicę

10.000 zł brutto; w szczególności środkami trwałymi są nieruchomości (w tym grunty własne, prawo użytkowania wieczystego gruntów, budowle i budynki, będące odrębną własnością lokale), maszyny, urządzenia, środki transportu.

Składniki majątkowe zaliczane do środków trwałych ujmuje się w ewidencji księgowej, dokonuje ich podziału na grupy i podgrupy zgodnie z obowiązującą Klasyfikacją Środków Trwałych (KŚT).

Obiekty mające cechy środków trwałych, lecz o cenie nabycia nie wyższej niż 10.000,00 zł brutto i nie niższej niż 1.000,01 zł brutto mogą być uznane za środki trwałe, jeżeli objęte będą ewidencją ilościowo-wartościową w ramach prowadzonej przez Wnioskodawcę ewidencji rachunkowo-księgowej.

16. Czy jeżeli zmieniają się ceny maszyn (co jest bardzo prawdopodobnie do czasu aż uzyskam dotację) które zawieram w biznesplanie czy muszę wnioskować o zmianę biznesplanu z tej racji?

W przypadku, gdy wzrosną ceny maszyn, przy założeniu, że kluczowe parametry techniczne nie ulegają zmianie i zakres rzeczowy całej operacji nie ulega zmianie (przyczyny niezależne od Beneficjenta, podyktowane sytuacją na rynku), nie ma konieczności występowania do Dyrektora Oddziału Regionalnego Agencji z wnioskiem o wyrażenie zgody na zmianę założeń biznesplanu w trakcie jego realizacji w zakresie warunków, o których mowa w § 16, w tym wydłużenie okresu jego realizacji.

17. Czy osoba posiadająca działalność z działu 43 (roboty budowlane) może poszerzyć swoją działalność o inną klasę/podklasę? Przykładowo posiada 43.11.Z, a chciałby mieć jeszcze 43.12.Z – to czy takie działanie jest możliwe do uzyskania?

Tak, ponieważ pomoc finansowa przyznawana jest na operacje związaną z:

- 1) podejmowaniem pozarolniczej działalności gosp. po raz pierwszy albo
- 2) podejmowaniem pozarolniczej działalności gosp. ponownie po upływie co najmniej 24 miesięcy od dnia jej ostatniego zawieszenia lub zakończenia, poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy albo
- 3) rozszerzeniem przedmiotu prowadzonej działalności pozarolniczej o rodzaj działalności określonej kodem Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) na poziomie podklasy podejmowany po raz pierwszy albo ponownie po upływie co najmniej 24 miesięcy od dnia wykreślenia kodu Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) na poziomie podklasy określającego dany rodzaj działalności z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

18. Biznesplan: posiadane zasoby – jeśli małżonek prowadzi działalność gospodarczą z innym PKD to czy jego zasoby również należy wpisać, jeśli nie mają związku z planowaną działalnością, podobnie co z zasobami gospodarstwa rolnego – w poprzedniej wersji ujęte były jedynie te związane z planowaną działalnością?

W przypadku rozdzielnosci majątkowej małżonków należy wykazać posiadane tylko przez Wnioskodawcę zasoby, natomiast gdy Wnioskodawca i małżonek Wnioskodawcy mają wspólnotę małżeńską – wówczas należy w biznesplanie wskazać także zasoby małżonka. Dotyczy to także istotnych zasobów gospodarstwa rolnego.

Informacje i dane zawarte w biznesplanie muszą potwierdzać, że przy wykorzystaniu posiadanych i planowanych do nabycia zasobów podmiot ubiegający się o pomoc jest w stanie wykonywać zaplanowaną działalność pozarolniczą w zadeklarowanym zakresie oraz osiągnąć cele pośrednie

i końcowe. Poszczególne elementy planowanego do zrealizowania zakresu rzeczowego nie mogą mieć charakteru odtworzeniowego w odniesieniu do zasobów posiadanych przez Wnioskodawcę.

Zgodnie z zapisami rozporządzenia wykonawczego, biznesplan zawiera opis wyjściowej sytuacji ekonomicznej podmiotu ubiegającego się o pomoc, w tym informacje obejmujące m.in. źródła finansowe i zasoby materialne, jakie podmiot ten posiada do podjęcia działalności gospodarczej, w tym grunty, budynki i budowle, maszyny, urządzenia i wyposażenie, które będą wykorzystywane w ramach prowadzenia tej działalności.

19. Biznesplan: dotychczasowe źródło utrzymania – czy wpisywać źródło i kwotę, czy obejmuje też dochody małżonka?

W sytuacji, gdy Wnioskodawca pozostaje we wspólnocie małżeńskiej wówczas jako dotychczasowe źródło utrzymania należy wskazać dochód obojga małżonków, natomiast w sytuacji, gdy występuje rozdzielnosc majątkowa – należy wskazać tylko dochody Wnioskodawcy.

Zgodnie z zapisami rozporządzenia wykonawczego, biznesplan zawiera opis wyjściowej sytuacji ekonomicznej podmiotu ubiegającego się o pomoc, w tym informacje obejmujące m.in. źródła finansowe i zasoby materialne, jakie podmiot ten posiada do podjęcia działalności gospodarczej, w tym grunty, budynki i budowle, maszyny, urządzenia i wyposażenie, które będą wykorzystywane w ramach prowadzenia tej działalności.

20. Czy miejsce pracy musi być utworzone przed wnioskiem o I płatność? Chodzi oczywiście o sytuację, kiedy Wnioskodawca stara się na rozwój i siebie nie liczy.

Zgodnie z § 16 pkt 2 lit. a rozporządzenia wykonawczego, Beneficjent powinien utworzyć miejsca pracy przewidziane w biznesplanie, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia wykonawczego, z tym, że zatrudnienie, na podstawie umów o pracę, powinno nastąpić do dnia złożenia wniosku o płatność drugiej raty pomocy, a utrzymanie osiągniętego przyrostu miejsc pracy powinno trwać w okresie co najmniej 2 lat od dnia wypłaty drugiej raty pomocy.

Zatem miejsce pracy dot. osoby zatrudnianej przez Beneficjenta nie musi być utworzone przed złożeniem wniosku o płatność pierwszej raty pomocy, natomiast musi zostać utworzone w ramach realizacji biznesplanu do dnia złożenia wniosku o płatność drugiej raty pomocy.

21. Jak beneficjent prowadzi działalność przed złożeniem wniosku o płatność to od kiedy musi zatrudnić pracownika i na jaki okres czasu?

Zgodnie z § 16 pkt 2 lit. a rozporządzenia wykonawczego, Beneficjent powinien utworzyć przewidziane w biznesplanie miejsca pracy, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 3 i zatrudnić Pracowników na podstawie umów o pracę, do dnia złożenia wniosku o płatność drugiej raty pomocy, a utrzymanie osiągniętego przyrostu miejsc pracy powinno trwać w okresie co najmniej 2 lat od dnia wypłaty drugiej raty.

Mając na uwadze powyższy przepis rozporządzenia nie ma określonego terminu od którego Beneficjent powinien zatrudnić pracownika, zależy to od jego potrzeb określonych w biznesplanie. Natomiast datą graniczną jest data zakończenia realizacji biznesplanu a zatem wszystkich przewidzianych w nim działań (w tym zatrudnienia pracowników) i złożenia wniosku o płatność drugiej raty pomocy. Utworzone miejsce pracy powinno być utrzymane w okresie co najmniej 2 lat od dnia wypłaty drugiej raty pomocy.

22. Budowa budynku pod wynajem pokoi, cały budynek przeznaczony na usługi kod PKD 55.90.Z., w planie przestrzennego zagospodarowania gminy, na której będzie budowany budynek tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową, czy mogą złożyć wniosek o przyznanie premii na rozpoczęcie działalności gospodarczej kod 55.90.Z. gdy na pozwoleniu na budowę będzie budowa budynku mieszkalnego?

Zgodnie ze szczegółowym wykazem działalności pozarolniczych, w zakresie których może być przyznana pomoc, istnieje możliwość podjęcia działalności gospodarczej m.in. w zakresie następujących kodów PKD:

- 55.10.Z Hotele i podobne obiekty zakwaterowania,
- 55.20.Z Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania,
- 55.30.Z Pola kempingowe (włączając pola dla pojazdów kempingowych) i pola namiotowe,
- 55.90.Z Pozostałe zakwaterowanie.

W ramach przedmiotowego poddziałania można ubiegać się o wsparcie na budowę budynku pod warunkiem wykorzystania budynku w planowanej pozarolniczej działalności gospodarczej. W przypadku budowy budynku mieszkalnego należy podkreślić, że pomoc zostanie przyznana tylko na inwestycję związaną wyłącznie z działalnością gospodarczą a wydatkowanie premii jest możliwe jedynie w odniesieniu do tej części budynku, w której będzie prowadzony wynajem krótkoterminowy. Przedstawione wydatki powinny być uzasadnione rodzajem planowanej do uruchomienia działalności i niezbędne do jej podjęcia. Oceny czy dany koszt jest uzasadniony w danym rodzaju działalności dokonuje się na podstawie całości przekazanej dokumentacji aplikacyjnej (wniosek o przyznanie pomocy wraz z załącznikami).

W kosztorysie inwestorskim, stanowiącym obowiązkowy załącznik do wniosku o przyznanie pomocy koszty niepodlegające wsparciu tj. dotyczące części mieszkalnej budynku powinny być wyraźnie wydzielone np. poprzez podział kosztorysu na dwie części: jedną z kosztami podlegającymi wsparciu (część budynku związana z planowaną działalnością gospodarczą) i drugą część nie podlegającą dofinansowaniu (część mieszkalną). Wraz z dokumentami potwierdzającymi poniesienie kosztów związanych z budową, na etapie wniosku o płatność drugiej raty pomocy niezbędne będzie dostarczenie również wszelkich dokumentów wymaganych prawem budowlanym, np. zaświadczenia o zakończeniu robót budowlanych i decyzji o pozwoleniu na użytkowanie budynku.

23. Na jakiej podstawie ARiMR żąda pozwolenia na budowę na domki wymagające tylko zgłoszenia (tj. obecnie do 70m²)?

W sytuacji podjęcia działalności gospodarczej polegającej na zapewnieniu krótkotrwałego zakwaterowania na terenie wiejskim np. w ramach kodu PKD 55.20.Z – Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania, w przypadku inwestycji polegającej na budowie domków letniskowych, w których miałyby być świadczone usługi turystyczne, budynek mający pełnić funkcję usługową, a mianowicie przeznaczony do świadczenia usług hotelarskich/turystyki, wymagał będzie uzyskania decyzji o pozwoleniu na budowę budynku przeznaczonego na usługi hotelarskie/turystyki. W przypadku ubiegania się o pomoc w ramach ww. kodu PKD okoliczność, iż w obiekcie budowlanym świadczone będą usługi turystyczne/usługi hotelowe w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą przez cały rok kalendarzowy lub okresowo w wybranych miesiącach, jest istotną dla oceny sprawy przez organ administracji architektoniczno-budowlanej przyjmujący zgłoszenie. Budynek o powierzchni powyżej 35m², ale nie większej niż 70 m², przy rozpiętości elementów konstrukcyjnych do 6m i wysięgu wsporników do 2m mający pełnić funkcję usługową, a mianowicie przeznaczony do świadczenia usług

hotelarskich/turystyki, a więc nie będący budynkiem rekreacji indywidualnej, o którym mowa w przepisie art. 29 ust. 1 pkt 16 ustawy Prawo budowlane, nie mieści się w dyspozycji tegoż przepisu. Mając na względzie w szczególności art. 28 ust. 1 ustawy Prawo budowlane, zasadnym byłoby uzyskanie decyzji o pozwoleniu na budowę budynku do 70m² przeznaczonego na usługi hotelarskie/turystyki.

24. Czy osoba, która korzystała w PROW 2007-2013 z Różnicowania na agroturystykę prowadzącą tę agroturystykę, ale nie jako działalność gospodarcza tylko jako gospodarstwo rolne może być beneficjentem działania? A jeśli tak to czy traktować to jako rozwój już prowadzonej działalności czy jako rozpoczęcie działalności gospodarczej i w związku z tym czy samozatrudnienie może być traktowane jako utworzenie pierwszego miejsca pracy?

Zgodnie z nowelizowanymi przepisami rozporządzenia wykonawczego, w ramach naboru w 2022 r. możliwe jest ubieganie się o wsparcie przez beneficjentów działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” objętego PROW na lata 2007-2013.

W ramach poddziałania 6.2 „Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” nie ma możliwości udzielenia wsparcia finansowego na rozwój tzw. agroturystyki, rozumianej jako działalność wykonywana przez rolnika w czynnym gospodarstwie rolnym i niepodlegająca rejestracji w ewidencji działalności gospodarczej. Istnieje natomiast możliwość podjęcia działalności gospodarczej w ramach poddziałania 6.2 „Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” regulują przepisy rozporządzenia wykonawczego m.in. w zakresie następujących kodów PKD:

- 55.10.Z Hotele i podobne obiekty zakwaterowania,
- 55.20.Z Obiekty noclegowe turystyczne i miejsca krótkotrwałego zakwaterowania,
- 55.30.Z Pola kempingowe (włączając pola dla pojazdów kempingowych) i pola namiotowe.

Zgodnie ze znowelizowanym przepisem § 2a ust. 1b rozporządzenia wykonawczego, przez podejmowanie działalności pozarolniczej rozumie się podejmowanie działalności pozarolniczej po raz pierwszy albo, podejmowanie działalności pozarolniczej ponownie po upływie co najmniej 24 miesięcy od dnia jej ostatniego zawieszenia lub zakończenia, poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy, albo, rozszerzenie przedmiotu prowadzonej działalności pozarolniczej o rodzaj działalności określony kodem Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) na poziomie podklasy podejmowanej po raz pierwszy albo ponownie po upływie co najmniej 24 miesięcy od dnia wykreślenia kodu Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) na poziomie podklasy określającego dany rodzaj działalności z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

Jednym z kryteriów przyznania pomocy jest zadeklarowanie w biznesplanie utworzenia co najmniej jednego miejsca pracy. Wynika z tego, że w przypadku rozszerzenia działalności pozarolniczej nie ma możliwości, aby występowało jedynie samozatrudnienie. W przypadku dywersyfikacji działalności pozarolniczej, rozszerzając przedmiot prowadzonej działalności pozarolniczej o nowy kod PKD konieczne jest utworzenie co najmniej jednego nowego miejsca pracy.

25. Czy gmina wiejska też musi być do 5 tysięcy mieszkańców?

§ 2 ust. 2 pkt 1 lit. b rozporządzenia wykonawczego, wskazuje w jakiej miejscowości powinno być położone gospodarstwo rolne, w którym pracuje osoba fizyczna ubiegająca się o pomoc. Przepis ten, w przypadku gminy posiadającej status gminy wiejskiej nie precyzuje, jaka powinna być liczba mieszkańców takiej gminy.

26. Samochody osobowe, ale zarejestrowane jako ciężarowe ile procent pomocy może wydać beneficjent 50% jak w regulaminie, że na osobowe czy 100%, ponieważ zarejestrowane jako ciężarowe? Samochód wykorzystywany będzie w działalności, ale nie będzie to PKD związane z transportem zaczynamy?

Zgodnie z § 3 ust. 2 pkt 2 lit. b rozporządzenia wykonawczego, pomoc przyznaje się, jeżeli biznesplan, o którym mowa w ust. 1 przewiduje zakup wyłącznie nowych maszyn, urządzeń, środków transportu oraz wyposażenia – w ramach inwestycji, o których mowa w ust. 1 pkt 4 lit. a, przy czym planowane wydatki na zakup samochodu osobowego nie mogą stanowić więcej niż 50% kwoty pomocy.

Aby ustalić czy planowany do zakupu przez Wnioskodawcę samochód jest samochodem osobowym, należy odnieść się do przepisów Prawa o ruchu drogowym, zgodnie z którym:

- samochód osobowy – pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu nie więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą oraz ich bagażu,
- samochód ciężarowy – pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu ładunków; określenie to obejmuje również samochód ciężarowo-osobowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu ładunków i osób w liczbie od 4 do 9 łącznie z kierowcą.

27. Brak instrukcji wypełniania oświadczenia podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy o wielkości przedsiębiorstwa w instrukcji wypełniania wniosku. Czy można prosić o omówienie tego załącznika?

„Oświadczenie podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy o wielkości przedsiębiorstwa wraz z załącznikami” a także zasady wypełniania ww. oświadczenia opublikowano na stronie internetowej Agencji, w części dotyczącej dokumentacji aplikacyjnej dot. poddziałania 6.2 „Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich”, w punkcie 3. Instrukcja wypełniania wniosku o przyznanie pomocy oraz materiały pomocnicze lokalizacja: <https://www.gov.pl/web/arimr/dokumenty-aplikacyjne22>.

Wskazówki dot. wypełniania Oświadczenia zawarto w odpowiedzi na pytanie nr 5.

28. W formularzu de minimis będąc rolnikiem prowadzącym kilkuhektarowe gospodarstwo na własny użytek powinien wypełnić punkt C czy pozostawić ten punkt pusty?

Sposób wypełnienia „Formularza informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc de minimis” został szczegółowo opisany w sekcji F „Instrukcji wypełniania wniosku o przyznanie pomocy dla poddziałania 6.2”.

Zgodnie z powyższym, kwoty wykorzystane przez przedsiębiorstwo w ramach różnego rodzaju form wsparcia sumują się i są odnoszone do limitów określonych w ramach przepisów przyjętych przez Państwa Członkowskie. W przypadku Wnioskodawcy, który prowadzi już działalność w sektorze rolnym lub w sektorze rybołówstwa i akwakultury, koniecznym będzie zapewnienie rozdzielenia rachunkowej ww. działalności i pozostałej działalności gospodarczej, na którą ubiega się o pomoc w ramach operacji typu „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej”. Wynika to z konieczności uniemożliwienia przenoszenia na ww. działalność w rolnictwie lub w rybołówstwie (z obniżonym limitem) korzyści wynikającej z uzyskanej pomocy *de minimis* w limicie 200 000 euro (lub 100 000 euro).

Jeżeli Wnioskodawca nie zapewni rozdzielenia działalności lub wyodrębnienia kosztów, tak aby działalność w sektorach wyłączonych z zakresu stosowania rozporządzenia 1407/2013 nie odnosiła korzyści z pomocy *de minimis* przyznanej zgodnie z tym rozporządzeniem, to wówczas może korzystać jedynie z pomocy do wysokości limitu wynoszącego:

- 20 000 euro dla osób, które prowadzą działalność w sektorze rolnym,
- 30 000 euro dla osób, które prowadzą działalność w sektorze rybołówstwa i akwakultury.

Mając na uwadze powyższe, należy wypełnić część C „Formularza informacji przedstawianych przy ubieganiu się o pomoc de minimis” wpisując zgodnie ze stanem faktycznym „tak” lub „nie” w odpowiedzi na pytania dotyczące rodzaju działalności gospodarczej prowadzonej przez podmiot wnioskujący o przyznanie przedmiotowej pomocy.

29. Czy osoba, która jest na podwójnym KRUS, bo już prowadzi firmę może skorzystać z dofinansowania?

Zgodnie z § 2a ust. 1b rozporządzenia wykonawczego przez podejmowanie działalności pozarolniczej rozumie się:

- 1) podejmowanie działalności pozarolniczej po raz pierwszy albo
- 2) podejmowanie działalności pozarolniczej ponownie po upływie co najmniej 24 miesięcy od dnia jej ostatniego zawieszenia lub zakończenia, poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy, albo
- 3) rozszerzenie przedmiotu prowadzonej działalności pozarolniczej o rodzaj działalności określony kodem Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) na poziomie podklasy podejmowany po raz pierwszy albo ponownie po upływie co najmniej 24 miesięcy od dnia wykreślenia kodu Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) na poziomie podklasy określającego dany rodzaj działalności z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

Mając na uwadze powyższe, osoby prowadzące działalność gospodarczą w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy mogą ubiegać się o przedmiotową pomoc, jeżeli będą o nią wnioskować w ramach innego kodu PKD na poziomie podklasy niż dotychczasowy.

Niemniej jednak należy podkreślić, że zgodnie z § 16 pkt 3 i 4 rozporządzenia wykonawczego beneficjent pomocy zobligowany jest do dokonania, nie później niż do dnia złożenia wniosku o wypłatę drugiej raty pomocy, zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych i podlegania tym ubezpieczeniom co najmniej do dnia upływu terminu zobowiązania. Zobligowany jest również do zaprzestania podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu określonego w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników nie później niż do dnia złożenia wniosku o wypłatę drugiej raty pomocy.

30. Czy istnieje możliwość wydłużenia terminu na złożenie I wniosku o płatność w związku z opóźnieniami urzędu związanym z wydaniem np. pozwolenia na budowę?

Zgodnie z § 13 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie *szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej” w ramach poddziałania „Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1196 z późn. zm.)*: decyzję o przyznaniu pomocy wydaje się z zastrzeżeniem dopełnienia przez beneficjenta, w terminie 9 miesięcy od dnia doręczenia tej decyzji, następujących warunków:

- 1) rozpoczęcia realizacji biznesplanu;
- 2) podjęcia wykonywania działalności pozarolniczej, o której mowa w § 3 ust. 1 pkt 5, zgodnie z danymi wpisanymi do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej –

w przypadku, gdy ta działalność nie podlega obowiązkowi zgłoszenia do ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego obowiązującą do prowadzenia odpowiedniego typu szkół i placówek publicznych;

3) złożenia wniosku o płatność pierwszej raty pomocy.

Beneficjent, na podstawie art. 67b ust. 3 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, ma możliwość wydłużenia terminu na spełnienie warunków przyznania pomocy lub zobowiązań w przypadku, gdy brak możliwości terminowej realizacji zobowiązań wynika z zakażeń wirusem SARS-CoV-2 lub wprowadzenia stanu nadzwyczajnego w związku z zakażeniami tym wirusem. Wniosek o uzgodnienie późniejszego terminu na dopełnienie warunków, z zastrzeżeniem, których wydana została decyzja o przyznaniu pomocy lub realizację innych zobowiązań składa się do właściwego Dyrektora Oddziału Regionalnego Agencji.

W przypadku gdy beneficjenci składają wnioski o uzgodnienie późniejszego terminu na złożenie wniosku o płatność pierwszej raty pomocy Dyrektor OR rozpatruje je indywidualnie w oparciu o tryb określony w ww. ustawie, w zależności od stanu faktycznego danej sprawy, z uwzględnieniem zasad i warunków określonych w przepisach prawa Unii Europejskiej. Zmiana taka nie może być bowiem sprzeczna z przepisami unijnymi określającymi m.in. termin na rozpoczęcie realizacji biznesplanu. Zgodnie z art. 19 ust. 4 akapit drugi rozporządzenia (UE) 1305/2013 realizacja planu biznesowego musi rozpocząć się najpóźniej w terminie dziewięciu miesięcy od daty decyzji o przyznaniu pomocy.

31. W przypadku tworzenia miejsc pracy, czy musi to być pełen etat?

Zgodnie z § 16 ust. 2, rozporządzenia wykonawczego Wnioskodawca jest zobowiązany utworzyć, w wyniku realizacji operacji, wskazaną w biznesplanie liczbę miejsc pracy i utrzymać te miejsca pracy przez okres co najmniej 2 lat od dnia wypłaty drugiej raty pomocy. Realizacja zobowiązania następuje poprzez zatrudnienie pracowników na podstawie umów o pracę. Zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia, planowane do utworzenia miejsca pracy wskazywane są w biznesplanie w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne.

Zobowiązanie utrzymania osiągniętego przyrostu miejsc pracy, należy rozumieć, jako zobowiązanie utrzymania poziomu zatrudnienia ustalonego jako sumę momentu bazowego i liczby utworzonych w wyniku realizacji operacji nowych miejsc pracy (w liczbie nie mniejszej niż zadeklarowana w biznesplanie) w przeliczeniu na pełne etaty w każdym rocznym okresie z 2 lat od dnia wypłaty drugiej raty pomocy.

Dopuszczalne jest zatrudnianie osób w niepełnym wymiarze czasu pracy (tzn. część etatu), przy czym suma etatów cząstkowych powinna wynosić, co najmniej taką liczbę etatów, do utworzenia której Wnioskodawca zobowiązał się w biznesplanie.

Od momentu utworzenia danego miejsca pracy (tj. zatrudnienia danego pracownika) Beneficjent będzie zobowiązany do utrzymania ciągłości tego miejsca pracy do dnia upływu 2 lat od dnia wypłaty drugiej raty pomocy. Przy czym nie chodzi o zachowanie ciągłości umowy o pracę dla konkretnego pracownika tylko dla stanowiska (etatu). Ocena wywiązania się z tego zobowiązania będzie przeprowadzana w okresach rocznych pozwalających na obliczenie średniego stanu zatrudnienia (dla każdego z lat trwania zobowiązania).

Należy również pamiętać, iż okres przebywania przez pracowników na urloпах bezpłatnych, macierzyńskich, rodzicielskich i wychowawczych nie będzie uwzględniany przy obliczaniu średniego poziomu zatrudnienia w roku.

32. Czy można rozpocząć działalność w ramach PKD 49.41.Z Transport drogowy towarów, na tzw. bus-taxi (transport towarów do 3,5 tony)?

Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym, premia może zostać przyznana na prowadzenie działalności w ramach kodu PKD 49.41.Z Transport drogowy towarów.

Premia udzielana w ramach poddziałania „Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 ma charakter pomocy de minimis. Zgodnie z przepisami art. 3 ust. 2 rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis: „Pomoc de minimis nie może zostać wykorzystana na nabycie pojazdów przeznaczonych do transportu drogowego towarów”. W ww. rozporządzeniu znalazło się następujące stwierdzenie: „W związku z nadwyżką mocy przewozowych w sektorze transportu drogowego towarów oraz z uwagi na cele polityki transportowej w zakresie natężenia ruchu i transportu towarowego, z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia należy wykluczyć pomoc na nabycie pojazdów przeznaczonych do transportu drogowego towarów przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność zarobkową w zakresie transportu drogowego towarów”.

W związku z powyższym, wykluczony ze wsparcia jest zakup środków transportu przeznaczonych do prowadzenia działalności zarobkowej w zakresie transportu drogowego towarów.